

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZDRAVLJA**

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA
O OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, travanj 2012.

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI
ZAKONA O OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 85/2010 - pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Hrvatski sabor je u prosincu 2008. godine donio Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju ("Narodne novine", br. 150/2008), koji je noveliran u srpnju 2009. godine ("Narodne novine", br. 94/2009), u prosincu 2009. godine ("Narodne novine", br. 153/2009), u lipnju 2010. godine ("Narodne novine", br. 71/2010), u prosincu 2010. godine ("Narodne novine", br. 139/2010), u travnju 2011. godine ("Narodne novine", br. 49/2011) i u veljači 2012. godine ("Narodne novine", br. 22/2012).

Zakonom se uređuje obvezno zdravstveno osiguranje u Republici Hrvatskoj, opseg prava na zdravstvenu zaštitu i druga prava i obveze osoba obvezno osiguranih prema ovom Zakonu, uvjeti i način njihova ostvarivanja i financiranja, kao i prava i obveze nositelja obveznoga zdravstvenog osiguranja, uključujući i prava i obveze ugovornih subjekata nositelja provedbe zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja.

- Odredbom članka 6. stavka 1. točka 5. važećeg Zakona uređuje da se na obvezno zdravstveno osiguranje obvezno osiguravaju i stječu status osiguranika osobe koje se nakon završenog obrazovanja stručno osposobljavaju bez zasnivanja radnog odnosa sukladno Zakonu o radu (volonterski rad).
- Odredbom članka 13.a važećeg Zakona propisane su kategorije osiguranika koji se obvezno osiguravaju pod određenim okolnostima za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Ovim se zakonskim prijedlogom izmijenjuje odredba važećeg Zakona koja uređuje obvezno zdravstveno osiguranje i stjecanje statusa osiguranika osoba koje se nakon završenog obrazovanja stručno osposobljavaju bez zasnivanja radnog odnosa s obzirom na odredbe Prijedloga Zakona o poticanju zapošljavanja s Konačnim prijedloga Zakona kojima se institut stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa proširuje na sve nezaposlene mlade osobe bez radnog iskustva ili bez radnog iskustva u zvanju za koje su se obrazovale.

Predloženim zakonom dopuniti će se odredba važećeg Zakona koja uređuje obvezno zdravstveno osiguranje i s tim u vezi osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti radi donošenja Zakona o poticanju zapošljavanja.

Predloženim Zakonom o poticanju zapošljavanja uređuju se uvjeti za ostvarivanje prava na olakšice poslodavcima u cilju jačanja zapošljivosti i poticanja zapošljavanja nezaposlenih osoba te jednostavniji način zapošljavanja sezonskih radnika na privremenim, odnosno povremenim poslovima u poljoprivredi. Nadalje, propisan je pojam poslodavca koji može zapošljavati na privremenim, odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi - fizička ili pravna osoba koja obavlja registriranu poljoprivrednu djelatnost ili nositelj obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva evidentiranog u odgovarajućem upisniku.

Sezonski radnik definiran je kao fizička nezaposlena osoba, korisnik mirovine ili tražitelj zaposlenja koji temeljem ugovora o sezonskom radu, obavlja privremene, odnosno povremene sezonske poslove u poljoprivredi.

Poslodavac koji zapošljava sezonskog radnika u poljoprivredi obavezan je za tog radnika kupnjom vrijednosnog kupona platiti doprinose za obvezna osiguranja obračunate na osnovicu za obračun doprinosa za obvezna osiguranja prema posebnom propisu. Pod doprinosima za obvezna osiguranja, podrazumijeva se doprinos iz osnovice za mirovinsko osiguranje, te doprinosi na osnovicu za zaštitu zdravlja na radu i za zapošljavanje.

S obzirom na navedene odredbe Prijedloga Zakona o poticanju zapošljavanja s Konačnim prijedlogom Zakona, predloženim Zakonom o izmjeni i dopuni Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju na obvezno zdravstveno osiguranje obvezno će se osigurati i steći status osiguranika i osobe koje se nakon završenog obrazovanja stručno osposobljavaju bez zasnivanja radnog odnosa sukladno posebnim propisima, te će se dopunit kategorije osiguranika koje se obvezno osiguravaju pod određenim okolnostima za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti i koje se zapošljavaju po posebnom zakonu na privremenim, odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU OVOGA ZAKONA

Provedba predloženog Zakona neće imati financijski utjecaj na Državni proračunu Republike Hrvatske.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU PO HITNOM POSTUPKU

Zbog potrebe usklađivanja a radi provedbe Prijedloga Zakona o poticanju zapošljavanja s Konačnim prijedlogom Zakona predlaže se donošenje Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju po hitnom postupku u smislu odredbe članka 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora.

Odredbom članka 6. stavka 1. točka 5. važećeg Zakona propisano je da se na obvezno zdravstveno osiguranje osiguravaju i stječu status osiguranika samo osobe koje se nakon završenog obrazovanja stručno osposobljavaju bez zasnivanja radnog odnosa sukladno odredbama Zakona o radu. Radi navedenog bilo je potrebno izmijeniti odredbu Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju kako bi se status osiguranika mogao steći i u slučajevima poropisanim Zakonom o poticanju zapošljavanja.

Zbog potrebe osiguranja zaštite zdravlja na radu isto tako za navedene kategorije osiguranika potrebno je dopuniti Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju kako bi se pod određenim okolnostima mogle osigurati s osnova ozljede na radu i profesionalne bolesti određene kategorije osiguranika koje se po posebnom zakonu zapošljavaju na privremenim, odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Članak 1.

U Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju ("Narodne novine", br. 150/2008, 94/2009, 153/2009, 71/2010, 139/2010, 49/2011 i 22/2012) u članku 6. stavku 1. točki 5. riječi: "Zakonu o radu" zamjenjuju se riječima: "posebnim propisima".

Članak 2.

U članku 13.a stavku 1. iza točke 13. briše se točka i dodaje se zarez i točke 14. i 15. koje glase:

„14. osobe iz članka 6. stavka 1. točke 9. ovoga Zakona koje se po posebnom zakonu zapošljavaju na privremenim, odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi.

15. osobe iz članka 6. stavka 1. točke 12., 14., 15. i 17. ovoga Zakona koje se po posebnom zakonu zapošljavaju na privremenim, odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi pod uvjetom da se vode u evidenciji Hrvatkog zavoda za zapošljavanje.“

Članak 3.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Izmjenom članka 6. stavka 1. točke 5. uređuje se da se na obvezno zdravstveno osiguranje prema ovom Zakonu obvezno osiguravaju i stječu status osiguranika osobe koje se nakon završenog obrazovanja stručno osposobljavaju bez zasnivanja radnog odnosa sukladno posebnim propisima.

Uz članak 2.

Ovim člankom dopunjuju se propisane kategorije osiguranika koji se obvezno osiguravaju pod određenim okolnostima za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti koje se po posebnom zakonu zapošljavaju na privremenim odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi.

Uz članak 3.

Određuje se dan stupanja na snagu zakona.

ODREDBE VAŽEĆEGA ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 6.

(1) Na obvezno zdravstveno osiguranje prema ovom Zakonu obvezno se osiguravaju i stječu status osiguranika:

1. osobe u radnom odnosu kod domaćeg ili stranog poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj,
2. osobe koje su izabrane ili imenovane na stalne dužnosti u određenim tijelima državne vlasti, odnosno jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, ako za taj rad primaju plaću,
3. osobe s prebivalištem ili odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj zaposlene u inozemstvu kod stranog poslodavca koje nemaju zdravstveno osiguranje stranog nositelja zdravstvenog osiguranja, odnosno koje nisu obvezno osigurane prema inozemnim propisima na način kako je to određeno međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju,
4. članovi uprave trgovačkih društava ako nisu obvezno zdravstveno osigurani po osnovi rada,
5. osobe koje se nakon završenog obrazovanja stručno osposobljavaju bez zasnivanja radnog odnosa sukladno Zakonu o radu (volonterski rad),
6. osobe koje na području Republike Hrvatske obavljaju gospodarsku djelatnost obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, osobe koje samostalno u obliku slobodnog zanimanja obavljaju profesionalnu djelatnost te osobe koje u Republici Hrvatskoj obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva kao jedino ili glavno zanimanje, ako su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit, a nisu osigurane po osnovi rada,
7. poljoprivrednici koji u Republici Hrvatskoj obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje ako su vlasnici, posjednici ili zakupci te ako nisu obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit i nisu zdravstveno osigurani po osnovi rada,
8. svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice, koja je upisana u evidenciju vjerskih zajednica koju vodi nadležno državno tijelo, ako nisu osigurani po osnovi rada,
9. korisnici mirovine i korisnici prava na profesionalnu rehabilitaciju po propisima o mirovinskom osiguranju Republike Hrvatske, ako imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj,
10. korisnici mirovine i invalidnine koji to pravo ostvaruju isključivo od stranog nositelja mirovinskog i invalidskog osiguranja, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno, ako imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj,
- točka 11. brisana
12. osobe s prebivalištem, odnosno odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, koje nisu obvezno zdravstveno osigurane po drugoj osnovi i koje su prijavljene Zavodu:
 - a) u roku od 30 dana od prestanka radnog odnosa, odnosno obavljanja djelatnosti ili od prestanka primanja naknade plaće na koju imaju pravo prema ovom Zakonu ili prema propisima donesenim na temelju ovoga Zakona, odnosno od prestanka statusa osiguranika utvrđenog prema točki 11. ovoga stavka,
 - b) u roku od 30 dana od dana prijevremenog prestanka dragovoljnog služenja vojnog roka, odnosno od dana isteka propisanog roka za dragovoljno služenje vojnog roka,
 - c) u roku od 30 dana od otpuštanja iz ustanove za izvršenje kaznenih i prekršajnih sankcija, iz zdravstvene ili druge specijalizirane ustanove, ako je bila primijenjena sigurnosna mjera obveznoga psihijatrijskog liječenja ili obveznoga liječenja od ovisnosti u zdravstvenoj ustanovi,
 - d) u roku od 30 dana od dana navršenih 18 godina života ako nisu zdravstveno osigurane po drugoj osnovi,
 - e) u roku od 30 dana od dana prestanka primanja naknade plaće na koju imaju pravo prema ovome Zakonu ili prema propisima donesenim na temelju ovoga Zakona,

f) u roku od 90 dana od dana isteka školske godine u kojoj su završile redovito školovanje prema propisima o redovitom školovanju u Republici Hrvatskoj, odnosno u roku od 30 dana od dana položenoga završnog ispita,

13. učenici srednjih škola i redoviti studenti visokih učilišta koji su državljani Republike Hrvatske i imaju prebivalište, odnosno boravište u Republici Hrvatskoj, te stranci s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, a nisu zdravstveno osigurani kao članovi obitelji osiguranika, s time da to pravo mogu koristiti najduže do isteka školske godine u kojoj su završili redovito školovanje,

14. osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koje su prema propisima o školovanju Republike Hrvatske izgubile status učenika, odnosno redovitog studenta ako su se prijavile Zavodu u roku od 30 dana od dana gubitka statusa učenika ili redovitog studenta i ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi,

15. supružnik umrlog osiguranika koji nakon smrti supružnika nije stekao pravo na obiteljsku mirovinu, ako se Zavodu prijavio u roku od 30 dana od smrti supružnika, a pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne može ostvariti po drugoj osnovi,

16. osobe s prebivalištem te stranci s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj kojima je priznato svojstvo ratnog vojnog ili civilnog invalida rata i mirnodopskog vojnog invalida, odnosno status korisnika obiteljske invalidnine sukladno Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi,

17. hrvatski branitelji iz Domovinskog rata ako se prijave Zavodu i ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi,

18. osobe koje pružaju njegu i pomoć hrvatskom ratnom vojnom invalidu Domovinskog rata prema propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi,

19. osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koje su bile korisnici zdravstvene zaštite po Zakonu o osnovnim pravima vojnih invalida i obitelji palih boraca (»Narodne novine«, br. 53/91.), Zakonu o invalidskom dodatku i drugim pravima vojnih invalida (»Narodne novine«, br. 75/85., 55/86. i 57/89.), Zakonu o zaštiti boraca narodnooslobodilačkog rata (»Narodne novine«, br. 57/85., 55/86. i 57/89.), Zakonu o zaštiti žrtava fašističkog terora i građanskih žrtava rata (»Narodne novine«, br. 57/85., 55/86., 27/88. i 57/89.), Zakonu o posebnoj novčanoj naknadi borcima narodnooslobodilačkog rata i predratnim revolucionarima (»Narodne novine«, br. 52/78., 48/80., 20/86. i 27/88.) i po Uredbi o zaštiti žrtava rata za obranu Republike Hrvatske i njihovih obitelji (»Narodne novine«, br. 52/91.), ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi,

20. osobe na odsluženju vojnog roka, odnosno dragovoljnom odsluženju vojnog roka (ročnici), te pričuvnici za vrijeme obavljanja službe u oružanim snagama Republike Hrvatske, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi,

21. osobe koje su prekinule rad zbog toga što ih je pravna ili fizička osoba uputila na obrazovanje ili stručno usavršavanje, dok traje obrazovanje, odnosno stručno usavršavanje,

22. osobe koje je pravna ili fizička osoba prije stupanja u radni odnos uputila kao svoje stipendiste na praktičan rad u drugu pravnu osobu ili kod fizičke osobe radi stručnog osposobljavanja ili usavršavanja, dok traje praktični rad,

23. osobe upućene u inozemstvo u sklopu međunarodne tehničko-prosvjetne i kulturne suradnje, dok se nalaze u inozemstvu po toj osnovi,

24. osobe kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja prema posebnom propisu,

25. članovi obitelji smrtno stradaloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja za vrijeme primanja novčane naknade u skladu s propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi,

26. osobe kojima je priznat status azilanta u Republici Hrvatskoj.

- (2) Pod radnim odnosom sukladno stavku 1. točki 1. ovoga članka podrazumijeva se odnos poslodavca i radnika prema propisima o radu i drugim propisima koji uređuju pitanja zapošljavanja.
- (3) Djelatnosti osoba iz stavka 1. točke 6. ovoga članka su: registrirana djelatnost obrta, poljoprivrede i šumarstva, slobodnog zanimanja (profesionalna djelatnost) i ostale samostalne djelatnosti za čije je obavljanje odobrenje izdalo mjerodavno tijelo za samostalno obavljanje djelatnosti fizičke osobe, upisane u odgovarajući registar toga tijela te djelatnost s obilježjem samostalnosti, trajnosti i namjere stvaranja stalnog izvora prihoda poreznog obveznika upisanog u registar obveznika poreza na dohodak, sukladno propisima o porezu na dohodak kada se radi o samostalnoj djelatnosti za čije obavljanje nije propisano izdavanje odobrenja ili obveza registracije te djelatnosti.
- (4) Osiguranici iz stavka 1. točke 1. do 6., 8. i 18. ovoga članka obvezno se osiguravaju i za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.
- (5) Za osobe iz stavka 1. točke 12., 14., 15. i 17. ovoga članka Zavod i Hrvatski zavod za zapošljavanje međusobno će razmjenjivati podatke o nezaposlenim osobama koje se vode u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.
- (6) Za osobe iz stavka 5. ovoga članka, a koje se ne vode u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao nezaposlene osobe, status osiguranika utvrđivat će se prijavom Zavodu.
- (7) Uvjete i način stjecanja statusa osiguranika sukladno stavku 1. ovoga članka Zavod će pobliže propisati općim aktom.

Članak 13.a

(1) Na obvezno zdravstveno osiguranje prema ovom Zakonu za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti osim osiguranika iz članka 6. stavka 4. ovoga Zakona obvezno se osiguravaju:

1. učenici i studenti na redovitom školovanju prema propisima o redovitom školovanju u Republici Hrvatskoj za vrijeme praktične nastave, za vrijeme stručne prakse, stručnih putovanja, odnosno za vrijeme rada putem posrednika pri zapošljavanju učenika i studenata,

2. osobe na stručnom osposobljavanju ili prekvalifikaciji koje organizira Hrvatski zavod za zapošljavanje,

3. djeca sa smetnjama u tjelesnom i duševnom razvoju na praktičnoj nastavi ili na obveznom praktičnom radu u pravnoj osobi za osposobljavanje,

4. osobe koje pomažu redarstvenim službama u obavljanju poslova iz njihove nadležnosti,

5. osobe koje sudjeluju u akcijama spašavanja ili u zaštiti i spašavanju u slučaju prirodnih i drugih nepogoda,

6. osobe koje na poziv državnih i drugih ovlaštenih tijela obavljaju dužnosti u interesu Republike Hrvatske,

7. športaši, treneri ili organizatori u sklopu organizirane amaterske športske aktivnosti,

8. osobe koje kao pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja ili ronioci obavljaju zadatke spašavanja života ili otklanjanja, odnosno sprječavanja opasnosti koje neposredno ugrožavaju život ili imovinu građana,

9. osobe koje kao članovi terenskih sastava sudjeluju u spašavanju i zdravstvenoj zaštiti u prirodnim i drugim nepogodama i nesrećama (poplave, potresi i sl.),

10. osobe na odsluženju vojnog roka, odnosno dragovoljnom služenju vojnog roka (ročnici) te pričuvnici za vrijeme obavljanja službe u Oružanim snagama Republike Hrvatske,

11. osobe koje sudjeluju u organiziranim javnim radovima u Republici Hrvatskoj,

12. osobe koje ispunjavaju obvezu sudjelovanja u civilnoj zaštiti ili obvezu sudjelovanja u službi motrenja i obavješćivanja,

13. osobe koje kao članovi operativnih sastava dobrovoljnih vatrogasnih organizacija obavljaju zadatke gašenja požara, zaštite i spašavanja u slučaju drugih nepogoda, osiguravanja mjesta gdje postoji požarna opasnost, educiranja građana u protupožarnoj zaštiti, a na javnim priredbama obavljaju zadatke u sklopu javnih nastupa i demonstracija s prikazom vježbi.

(2) Pravne i fizičke osobe, odnosno tijela državne vlasti obvezni su osigurati na obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti osobe iz stavka 1. ovoga članka.